

EUROPOS KOMISIJA

Bruselis, 2011.9.13
KOM(2011) 551 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**NAUJAS EUROPOS TEISININKŲ MOKYMO ASPEKTAS – PASITIKĖJIMO
TEISINGUMU EUROPOS SĄJUNGOJE DIDINIMAS**

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**NAUJAS EUROPOS TEISININKŲ MOKYMO ASPEKTAS – PASITIKĖJIMO
TEISINGUMU EUROPOS SĄJUNGOJE DIDINIMAS**

1. ĮVADAS

Europos Sąjunga grindžiama teisinės valstybės principu. Jos teisė glaudžiai susieta su nacionalinėmis teisės sistemomis. Skirtingų teisės sistemų ir tradicijų nacionalinių teismų teisėjai taiko ir nacionalinę, ir ES teisę. Kad Europos teisminė erdvė veiksmingai veiktų, Europoje būtina sukurti teismų kultūrą, kurioje be išlygų laikomasi subsidiarumo ir teismų nepriklausomumo principų. Teisininkų mokymas yra vienas svarbiausių šio proceso elementų – jis skatina valstybių narių, praktikuojančių teisininkų ir piliečių tarpusavio pasitikėjimą.

Remdamasi Stokholmo programoje¹ nustatytais tikslais, Europos Komisija, pasitelkdama visus vietinius, nacionalinius ir Europos išteklius, ketina iki 2020 m. pusei praktikuojančių Europos Sąjungos teisininkų suteikti galimybę dalyvauti Europos teisininkų mokymuose.

Pasiekti šį tikslą galima tik aktyviai bendradarbiaujant visų lygmenų suinteresuotosioms šalims. Labai svarbu, kad valstybės narės, jų teismai, teisės mokymo įstaigos ir teisės profesijų atstovai skirtų daugiau dėmesio teisėjų mokymui. Būtent jie gali užtikrinti, kad Europos Sąjungos teisė būtų įtraukta į nacionalines mokymo programas, todėl Europos lygmens priemonės taikomos tik papildomai.

Europos Sąjungos teisės taikymas nacionaliniu lygmeniu

Europos Sąjungos teisė taikoma daugelyje įvairiausio pobūdžio valstybių narių veiklos sričių. Ji labai svarbi kasdienei piliečių ir įmonių veiklai. Europos Sąjungos teisėje nustatomos teisės ir pareigos, kurių įgyvendinimą užtikrina nacionaliniai teismai. Pirmiausia Europos Sąjungos teisę taiko nacionalinių teismų teisėjai. Kelis kartus pakeitus Europos Sąjungos sutartis, ES teisės taikymo sritis išsiplėtė, sustiprėjo jos poveikis, o kreiptis į teismą pasidarė paprasčiau. Lisabonos sutartimi sustiprinta Europos Sąjungos kompetencija, pirmiausia laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje.

Tarpusavio pasitikėjimas, užtikrinantis tarpusavio pripažinimą

Tarpusavio pripažinimas – teismo bendradarbiavimo civilinėse ir baudžiamosiose bylose pagrindas. Tai įtvirtinta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 67, 81 ir 82 straipsniuose. Norint užtikrinti teismo sprendimų pripažinimą, teisėsaugos institucijų bendradarbiavimą ir greitą sprendimų įvykdymą, reikia gerai išmanyti įvairias nacionalines teisės sistemas. Tai ypač svarbu ir didinant tarpusavio pasitikėjimą. Visi nacionalinių teismų teisėjai, nesvarbu jų kompetencijos ribos ar darbo vieta (nuo Sicilijos iki Laplandijos), turėtų gerai išmanyti Europos Sąjungos teisę ir nacionalines teisės sistemas.

¹ [OL 2010 C 115, p. 1.](#)

Veiksmingas Europos Sąjungos teisės įgyvendinimas

Europos Sąjungos teisė turi būti ne tik plėtojama, bet ir veiksmingai įgyvendinama² – taip užtikrinamas teisinis saugumas ir vienodas teisės aiškinimas. Mokyti teisėjus ir praktikuojančius teisininkus Europos Sąjungos teisės yra viena svarbiausių Mario Monti pranešime³ pateiktų rekomendacijų, kaip suteikti piliečiams ir įmonėms galimybę apginti savo teises ir užtikrinti veiksmingą bendrąją rinką. Stokholmo programos įgyvendinimo veiksmų plane⁴ ir 2010 m. ES pilietybės ataskaitoje⁵ Komisija nustatė, kad ši veiklos kryptis yra pirmenybinė. Europos Parlamentas taip pat pabrėžia, kad gerai parengti teisininkai gali labai prisidėti prie geresnio vidaus rinkos veikimo ir piliečių galimybės lengviau įgyvendinti savo teises⁶.

Europos Sąjungos išipareigojimas remti teisininkų mokymą

Lisabonos sutartimi⁷ Europos Sąjungai suteikta kompetencija „remti teisėjų ir teisminių institucijų darbuotojų mokymą“, susijusį su teisminiu bendradarbiavimu civilinėse ir baudžiamosiose bylose. Strategijoje „Europa 2020“⁸ raginama deramai investuoti į mokymą ir sukurti nuoseklią ES teisės sistemą. Komisija pasinaudos atsivėrusiomis galimybėmis užtikrinti patikimą ir teisiškai reglamentuotą ES *acquis* mokymą.

Europos Parlamentas nuolat ragina puoselėti tikrą Europos teismų kultūrą, be kurios negalėtų veikti Europos teisminė erdvė⁹. Europos Vadovų Taryba¹⁰ ragina Europos Sąjungą aktyviau skatinti tikros Europos teismų ir teisėsaugos institucijų kultūros raidą.

Atsižvelgiant į visa tai, reikia rimtai keisti esamą Europos Sąjungos teisininkų mokymo sistemą – ir jos koncepciją, ir apimtį. Reikia nuosekliai mokyti visus teisininkus, dalyvaujančius įgyvendinant laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę.

2010 m. Komisija pradėjo išsamias konsultacijas su visomis suinteresuotosiomis šalimis – Europos Parlamentu, valstybėmis narėmis, Europos Sąjungos Teisingumo Teismu (ESTT), Europos teisėjų mokymo tinklu (ETMT) ir jo nariais, Teisingumo forumo¹¹ nariais, visų pirma Europos teisės akademija (ERA), Europos Sąjungos advokatūrų ir teisininkų draugijų taryba, Europos Sąjungos notariatų taryba, Europos teismų tarybų tinklu, Europos Sąjungos aukščiausiųjų teismų pirmininkų tinklu, Europos Sąjungos valstybės tarybų ir aukščiausiųjų administracinių teismų asociacija. Šių dalyvių pasiūlymų¹² pagrindu buvo nustatyti prioritetai ir pagrindinės veiklos kryptys.

² „Rezultatų siekianti Europa – Bendrijos teisės taikymas“, COM(2007) 502 galutinis.

³ M. Monti, „Nauja bendrosios rinkos strategija“, 2010 m. gegužės 9 d.

⁴ COM(2010) 171.

⁵ COM(2010) 603.

⁶ 2010 m. birželio 17 d. rezoliucija dėl teisėjų mokymo (Stokholmo programa).

⁷ SESV 81 straipsnio 2 dalies h punktas ir 82 straipsnio 1 dalies c punktas.

⁸ COM(2010) 2020 galutinis.

⁹ Ataskaita 2010/2080(INI).

¹⁰ Žr. 1 išnašą, p. 2.

¹¹ Teisingumo forumas.

¹² Čia galima rasti konsultacijų medžiagos suvestinę.

2. DIDĖJA PAGREITIS – MOKYMAI PUSEI PRAKTIKUOJANČIŲ TEISININKŲ IKI 2020 M.

Europos Sąjungoje dirba daug praktikuojančių teisininkų – teisėjų, teismų darbuotojų ir kitų teisės specialistų¹³.

Praktikuojantys teisininkai 27 valstybėse narėse

Teisėjai	79 100
Prokurorai	35 032
Advokatai, teisiniai konsultantai	868 615
Teisminių institucijų darbuotojai	351 220
Antstoliai	29 060
Notarai	38 269
Iš viso	1 401 296¹⁴

Kol kas Europos teisininkai Europos Sąjungos *acquis* mokomi mažai – tiek nacionaliniu, ties Europos lygmeniu. 2011 m. gegužės mėn. duomenimis, 51 proc. teisėjų ir prokurorų teigė niekada nedalyvavę teisininkams skirtuose mokymuose apie Europos Sąjungos arba kitų valstybių narių teisę, tačiau 74 proc. jų teigė, kad pastaraisiais metais su Europos Sąjungos teise susijusių bylų pagausėjo. 24 proc. teisėjų ir prokurorų teigia nedalyvavę mokymuose apie ES teisę, nes nebuvo jiems prieinamų kursų¹⁵. Įvairiose valstybėse narėse mokymai organizuojami labai skirtingai. Per metus mokymuose dalyvavusių teisėjų ar prokurorų skaičius svyruoja nuo 240 iki 13 000. Komisija visiškai arba iš dalies finansavo 162 projektus, kuriuose 2007–2010 m. dalyvavo beveik 26 000 teisininkų.

Pirmenybė teikiama teisėjams ir prokurorams, nes jie atsako už ES teisės įgyvendinimą ir laikymąsi, tačiau šie teisininkų mokymai svarbūs ir kitiems praktikuojantiems teisininkams. Pagal ES teisės sistemą teisminių institucijų darbuotojai privalo teikti pagalbą nukentėjusiesiems. Laisvo judėjimo teisę įgyvendinantys Europos piliečiai gali atsidurti situacijose, kuriose jiems prireiks ES teisę išmanančio advokato ar notaro konsultacijos. Visi praktikuojantys teisininkai turi padėti užtikrinti optimalų vaikų dalyvavimą teisingumo sistemose¹⁶.

¹³ SESV 81 straipsnio 2 dalies c punkte ir 82 straipsnio 1 dalies c punkte kalbama būtent apie teisėjus ir teisminių institucijų darbuotojus. Advokatų profesija yra atskira, tačiau jie būtini ir neatsiejami nuo teismų veiklos. Įgyvendinant Europos Sąjungos teisę jie atlieka labai svarbų vaidmenį. Notarai teismų veikloje dalyvauja mažiau, bet kai kuriose valstybėse narėse jiems suteikta tam tikrų teisėsaugos srities įgaliojimų, taigi jie taip pat dalyvauja įgyvendinant Europos Sąjungos teisę. Atsižvelgiant į Sutarties nuostatų pobūdį ir tikslus, šias nuostatas galima taikyti ir šioms dviem profesijoms.

¹⁴ Europos Tarybos įsteigtos Europos veiksmingo teisingumo komisijos (angl. CEPEJ) 2010 m. pranešimas „Europos teismų sistemos“ (duomenys apie Vokietiją – 2006 m.).

¹⁵ Išankstiniai statistiniai duomenys, Europos Parlamento apybraiža „Teisininkų mokymai ES valstybėse narėse“, kurią ketinama paskelbti 2011 m. spalio mėn.

¹⁶ COM(2011) 60.

Svarbu mokyti ir teisėsaugos institucijų darbuotojus, todėl 2012 m. viduryje Komisija paskelbs komunikatą dėl teisėsaugos institucijų darbuotojams skirtos Europos mokymo programos parengimo.

Komisijos tikslas – užtikrinti visų praktikuojančių teisininkų – teisėjų, prokurorų, teisminių institucijų darbuotojų, advokatų ir kitų teisininkų – mokymą.

3. PROFESIONALIŲ TEISININKŲ POREIKIAMS PRITAIKYTAS MOKYMAS

Praktinis Europos teisininkų mokymo pobūdis

Europos teisininkų mokymas turėtų būti praktinio pobūdžio. Taip būtų pritraukiama daugiau praktikuojančių teisininkų, nuo kurių veiklos priklauso, ar sklandžiai veiks teisės sistema. Mokymuose reikėtų dėstyti kasdieniame darbe reikalingus dalykus, užsiėmimus daryti ne per ilgus ir naudoti veiksmingus mokymo metodus. 2011 m. gegužės mėn. duomenimis, 19 proc. teisėjų ir prokurorų nė karto nedalyvavo ES teisės mokymuose dėl laiko stokos¹⁷.

Europos teisininkų mokymas turėtų vykti **pirminiu ir tęstiniu lygmeniu**. Kiekvienas karjerą pradantis teisininkas turėtų išmanyti ES teisę. Pirminis mokymas, kuriame teisininkai dalyvauja prieš pradėdami dirbti ir darbo pradžioje, turėtų tapti visą gyvenimą trunkančio mokymosi pradžia – tik taip jie taikys nepasenusias teisės žinias ir žinos, kur ir kaip įgyti naujų įgūdžių bei susirasti reikiamą infomaciją.

Vertindamos teisėjų ir prokurorų darbo krūvį, teisėjų ir prokurorų mokymuose sugaištą **laiką** valstybės narės turėtų laikyti investicija į **teisingumo sistemos kokybę**.

Svarbiausios veiklos kryptys

Daugiausia dėmesio Europos teisininkų mokymuose turėtų būti skiriama Europos Sąjungos *acquis*: materialinei ir proceso teisei, teismo bendradarbiavimo priemonėms ir susijusiai ESTT praktikai.

Konsultacijose suinteresuotosios šalys nurodė, kad svarbiausios **teisės sritys**, kurioms mokymuose reikėtų skirti daugiausia dėmesio, yra: aplinkosaugos teisė, civilinė, sutarčių, šeimos, komercinė, konkurencijos teisė, intelektinės nuosavybės teisių apsauga, baudžiamoji teisė (visų pirma Europos arešto orderio įgyvendinimas), Europos Sąjungos finansiniams interesams kenkiantys nusikaltimai, pagrindinės teisės ir duomenų apsauga. Daugiau dėmesio galima būtų skirti ir toms sritims, kuriose, ES duomenimis, prastai laikomasi tam tikrų sektorių teisės aktų ar šie teisės aktai labai sudėtingi ir techniniai.

Europos Komisija atsižvelgs į šias svarbiausias veiklos kryptis rengdama mokymų finansines programas.

Trumpos mainų programos

Europos teisminėje erdvėje, kuri grindžiama tarpusavio pasitikėjimu ir tarpusavio pripažinimo principu, praktikuojantiems teisininkams labai svarbu ne tik išmanyti Europos Sąjungos teisę, bet ir tobulinti žinias apie įvairias Europoje veikiančias teisės sistemas.

¹⁷ Žr. 15 išnašą, p. 4.

Mainai – vienas geriausių būdų įgyti **praktinių žinių apie Europos Sąjungos teisės priemones ir kitų šalių teisės sistemas**, pasidalyti patirtimi ir sustiprinti tarpusavio **pasitikėjimą** ir supratimą.

Komisija norėtų plėtoti mainų programas, **pirmiausia – neseniai paskirtų teisėjų ir prokurorų**. Mainai turėtų vykti per pirminius mokymus, organizuojamus nacionalinių teisės mokymo įstaigų. Tuomet teisėjai ir prokurorai iš pat pradžių suvoktų europinius savo darbo aspektus ir galėtų tinkamai atlikti atitinkamą savo vaidmenį.

*Nuo 2014 m. Europos Komisija ketina rengti **dviejų savaitių mainų programą visiems neseniai paskirtiems teisėjams ir prokurorams**. Galutinis jos tikslas – užtikrinti, kad visi neseniai paskirti teisėjai ir prokurorai (apie 2 500 kasmet) sudalyvautų nacionalinėse teisės mokymo įstaigose rengiamuose mainuose.*

Mokymams naudingos techninės priemonės: Europos e. teisingumo portalas ir e. mokymasis

Europos e. teisingumo portalas yra vieno langelio principu grindžiama duomenų bazė, skirta piliečiams, įmonėms ir teisininkams. Šiame portale pateikiama **labai daug informacijos 22 kalbomis**. Tai geras **informacijos šaltinis teisininkų mokymams**. Portalas toliau tobulinamas. Jame bus pateikiama informacija apie mokymus organizuojančias institucijas ir jų siūlomus kursus, suteikiama patogi prieiga prie teisinių duomenų bazių ir kokybiškos mokomosios medžiagos, taip pat jame bus galima rasti **informacijos apie Komisijos siūlomas bendro finansavimo galimybes**.

Būtina investuoti ir į **e. mokymosi** sistemas, visų pirma dėl teisininkų patiriamos laiko stokos.

*Europos Komisija užtikrins, kad **Europos e. teisingumo portalas** būtų naudojamas Europos teisėjų mokymui.*

*Ji skatins plėtoti **e. mokymosi** sistemas, kurios yra lanksčios ir suteikia galimybę įtraukti į mokymus daugiau dalyvių.*

*Komisija parengs **praktines gaires**, kuriose bus aptariama teisininkų mokymosi specifika, tinkamiausi **mokymo metodai**, taip pat kalbama apie mokymo kokybės ir jo poveikio **vertinimą** bei bendrų **kokybės kriterijų** ir rodiklių naudojimą.*

Kalbų mokymas

Mokėti užsienio kalbą ir jos teisinę terminiją labai svarbu – jos mokymasis turėtų būti įtrauktas į teisininkų tęstinio mokymo programas. Užsienio kalbos mokėjimas atveria galimybes palaikyti ryšius tarp valstybių narių, o tai – teismo bendradarbiavimo pagrindas.

Visos suinteresuotosios šalys privalo skirti daug dėmesio užsienio kalbos teisinės terminologijos mokymams.

4. PASINAUDOJIMAS ESAMOMIS SISTEMOMIS IR TINKLAIS

Iki 2020 m. surengti mokymus pusei Europos Sąjungos teisininkų – nemažas iššūkis visiems. Jį įveikti būtų paprasčiau, jei pasinaudotume **esamų sistemų, institucijų ir tinklų – nacionalinių ir Europos – privalumais ir sukaupta patirtimi**. Atsižvelgiant į tai ir siekiant

užtikrinti pakankamą teismų nepriklausomumą, taip pat advokatų, notarų bei antstolių profesinių sąjungų veiklos savarankiškumą, nederėtų sukurti monopolinės Europos lygmens sistemos.

Geriausia būtų **skatinti visas suinteresuotąsias šalis įsitraukti į Europos teisininkų mokymo veiklos plėtrą** ir užtikrinti, kad sistema atitiktų visų jos dalyvių poreikius, skatintų sinergiją ir geresnius mokymo rezultatus.

Naudojimas esamais nacionalinių sistemų privalumais

Valstybėse narėse, kurios pirmiausia atsako už **teisininkų mokymo kokybę ir apimtį**, jau sukurta plati mokymo sistema. Pirminį ir tęstinį mokymą organizuojančios teisės mokymo įstaigos veikia 17 valstybių narių. Kitose valstybėse narėse mokymus rengia teisingumo ministerija, teismų taryba ar tam tikri teismų padaliniai. Advokatūros ar notarų rūmai nustato nacionalinius jų narių tęstinio mokymo reikalavimus ir organizuoja mokymus.

Esamos nacionalinės, regioninės ar vietinės **sistemos** labai svarbios siekiant užtikrinti, kad į teisininkų mokymo programas būtų įtraukiami Europos Sąjungos teisės ir procedūrų užsiėmimai, kad jie būtų nuolatiniai, veiksmingi ir naudingi kasdieniame darbe.

2001 m. „Ecole Nationale de la Magistrature“ (Prancūzija), „Centro de Estudos Judiciários“ (Portugalija) ir „Escuela Judicial del Consejo General del Poder Judicial“ (Ispanija) pradėjo glaudžiai bendradarbiauti – jos rengia būsimų teisėjų ir prokurorų mainus, per kuriuos jie dalyvauja šių trijų šalių rengiamuose mokymuose apie Europos Sąjungos teisę ir atitinkamos šalies teisės sistemą. Nuo tada šie mainai vyksta kasmet, o juose dalyvaujančių mokymo įstaigų skaičius vis didėja. 2010 m. ši programa, kurioje tuo metu dalyvavo 13 valstybių, buvo įtraukta į Europos teisėjų mokymo tinklą.

Jau kelerius metus Perpinjano ir Barselonos advokatūros rengia bendrą metinį seminarą, kuriame aptaria dažniausias Europos Sąjungos teisės taikymo tarptautinėse bylose problemas.

Ne visose valstybėse narėse teikiamas **pirminis mokymas** apie ES teisę. 2011 m. gegužės mėn. 43 proc. teisėjų ir prokurorų teigė per savo teisės studijas nesimokę Europos Sąjungos teisės, Europos žmogaus teisių konvencijos ar kitų valstybių narių teisės, o 63 proc. prieš pradėdami dirbti nedalyvavo jokiuose pirminiuose Europos Sąjungos mokymuose¹⁸. Vis dėlto pradėdami dirbti teisininkai turėtų pakankamai gerai **išmanyti** Europos Sąjungos teismo bendradarbiavimo priemones ir išsiugdyti **įprotį** visada vadovautis Europos lygmens teismų praktika, pasitikrinti, ar ES teisė perkelta į nacionalinę teisę ir taikyti Europos Sąjungos Teisingumo Teismo prejudicinio sprendimo procedūrą.

Tęstinis mokymas teikiamas visose valstybėse narėse, tačiau ne visose yra privalomas. Ne į visas tęstinio mokymo programas įtrauktas Europos Sąjungos *acquis* ir teismo bendradarbiavimo priemonės.

*Atsižvelgiant į tai, kad nacionalinė ir Europos Sąjungos teisė labai glaudžiai susijusios ir tai labai svarbu teisininkų darbe, Europos Sąjungos *acquis* kursas turėtų būti visada įtraukiamas į pradinį teisininkų mokymą.*

¹⁸ Žr. 15 išnašą, p. 4.

Europos Komisija ragina valstybes nares ir teisės profesijų atstovus užtikrinti, kad praktikuojantys teisininkai, pirmiausia teisėjai ir prokurorai, eidami savo pareigas bent kartą sudalyvautų savaitės trukmės mokymuose apie Europos Sąjungos teisyną ir susijusias teisės priemones.

*Europos Komisija ketina **sustiprinti** suinteresuotųjų šalių **bendradarbiavimą** ir aktyviai ragina nacionalinių teisės mokymo įstaigų **asociacijas ar regionines sąjungas** rengti bendrus mokymus.*

Naudojimas esamais Europos lygmens sistemų privalumais

Pasinaudojant esamomis teisės mokymo įstaigomis ir įvairiais Europos teisininkų tinklais galima gerokai padidinti Europos teisininkų mokymo apimtį. Tebėra tam tikrų taisytinų trūkumų – reikia tikslinti mokymo programas, rengti daugiau mokymų, didinti jų dalyvių skaičių.

Europos profesinių sąjungų vaidmuo

Svarbų koordinavimo vaidmenį atlieka **Europos teisininkų asociacijos**, kaip antai Europos Sąjungos advokatūrų ir teisininkų draugijų taryba (angl. CCBE), Europos Sąjungos notariatų taryba (angl. CNUE), Europos teismų tarybų tinklas (angl. ENCJ), Europos Sąjungos aukščiausiųjų teismų pirmininkų tinklas, Europos teisėjų forumas aplinkos klausimais ir kt.

Šios įstaigos yra svarbiausias ramstis – jos padeda skatinti Europos teisininkų mokymą, vertinti mokymo programų ir metodų kokybę, skleisti informaciją apie siūlomus mokymus ir užtikrinti didesnę jų naudą.

Europos teisės profesijų atstovų organizacijos turėtų plėsti savo mokomąją veiklą ir bendras mokymo programas bei dalytis gerąja patirtimi su savo nariais. Labai svarbu, kad jų dalyvavimas Europos teisininkų mokymo procese taptų ilgalaikis.

Europos teisės akademijos (ERA) ir kitų Europos lygmens mokymo įstaigų veikla

Europos lygmens **teisininkų mokymo įstaigos** pritaikytos mokyti įvairių tautybių specialistus.

Europos teisės akademija¹⁹ nuolat siūlo praktikuojantiems teisininkams skirtų programų. 2010 m. jose dalyvavo 1 303 asmenys. Ji yra sėkmingai surengusi daug Europos Sąjungos teisės seminarų, skirtų daugiakultūrei auditorijai. Europos teisės akademija svarbi daugeliu požiūriu, pavyzdžiui, ji rengia narystės siekiančių šalių bei šalių kandidačių teisininkų mokymus.

Europos teisės akademija rengia visų valstybių narių teisėjams, prokurorams ir baudžiamųjų bylų advokatams skirtus Europos Sąjungos baudžiamosios teisės vasaros kursus, kuriuose taikomi aktyvūs mokymo metodai, įskaitant IT priemones. Jų dalyviai mokomi naudotis teismo bendradarbiavimo priemonėmis tarptautinėse baudžiamosiose bylose.

¹⁹ [ERA](#).

Yra ir kitų Europos mokymo įstaigų, siūlančių praktikuojantiems teisininkams skirtų mokymų – tai Europos viešojo administravimo instituto (EIPA) Teisėjų ir teisininkų Europos centras, Florencijos Europos universitetinis institutas (EUI), Europos kolegija ir kt.

Atsižvelgdama į viešojo ir privačiojo sektoriaus finansavimo proporciją, Europos Komisija bendradarbiaus su Europos teisės akademija ir kitomis Europos teisininkų mokymą organizuojančiomis įstaigomis, kad aukštos kokybės mokymuose galėtų dalyvauti kuo daugiau teisininkų.

Europos teisėjų mokymo tinkle (ETMT)²⁰ bendradarbiauja nacionalinės teisės mokymo įstaigos ir Europos teisės akademija. Tinklas koordinuoja narių veiklą, padeda dalytis gerąja patirtimi, rengia bendras nacionaliniu lygmeniu taikomas **teisėjų ir prokurorų** mokymo programas ir organizuoja seminarus, kuriuose taikomi aktyvūs metodai. Šiuose kursuose kasmet dalyvauja beveik 2 000 teisėjų, prokurorų ir mokymų organizatorių. 2005–2010 m. laikotarpiu ETMT surengė **mainus tarp teismų**, kuriuose dalyvavo 2 175 teisėjai ir prokurorai. Per šiuos mainus patyrę savo srities specialistai pasidalijo gerąja praktika ir pasiūlė konkrečių sprendimų.

ETMT turėtų išpareigoti **išlaikyti esamą struktūrą** ir **parengti** strategiją, kaip pritraukti mokyti daugiau praktikuojančių teisininkų iš kuo daugiau valstybių narių. ETMT turėtų toliau tęsti pradėtus darbus ir kurti naujas programas – remti nacionalinius ir vietinius mokymų organizatorius, rengti mokymus kartu su teisės mokymo įstaigomis, diegti naujas mokymo formas, kaip antai e. mokymasis, ir toliau tobulinti mokymo metodiką. Be to, užtikrindamas, kad bendram finansavimui Europos lygmeniu **nacionalinės mokymo įstaigų asociacijos** pateiktų reikalavimus atitinkančius aukštos kokybės mokymo projektus, ETMT galėtų skatinti mokymo proceso atsinaujinimą.

ETMT tikslas – kasmet surengti 1 200 mainų tarp teismų.

Visos valstybės narės turėtų išpareigoti padidinti savo finansinį įnašą ir užtikrinti aktyvesnę nacionalinių teisės mokymo įstaigų dalyvavimą ETMT – tik taip jis bus veiksmingas.

Jei šiam tinklui pavyks įrodyti, kad gali plėtoti teisininkų mokymo organizavimą ir koordinavimą, Europos Komisija svarstys galimybę padidinti jam teikiamą paramą.

5. EUROPOS KOMISIJA – AKTYVI MOKYMO VEIKLOS DALYVĖ

Komisija **aktyviai padės** valstybėms narėms siekti plataus užmojo praktikuojančių teisininkų mokymo tikslų. Ji prisidės prie nacionalinių mokymo įstaigų veiklos imdamasi konkrečių priemonių, skirtų Europos teisininkų mokymo priemonių kiekiui didinti, kokybei, veiksmingumui ir aprėpčiai gerinti. Šios priemonės apims mokymo kursus, tarptautinius mainus ir papildomas priemones.

5.1. Naujų plėtros strategijų rengimas

Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės

Iš advokatų rūmų vykdomos veiklos matyti, kad rengti mokymus nėra viešojo sektoriaus prerogatyva. Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės srityje galima sukurti naujų priemonių greitai kintančios Europos teisminės erdvės problemoms spręsti. Gerąja patirtimi grindžiamos bendros struktūros leistų įgyvendinti naujas mokymo formas ir nepažeisti tikslinės auditorijos nepriklausomumo. Tam tiktų kalbos mokymas ir e. mokymasis.

²⁰ EJTN.

Pavyzdžiui, Suomijos advokatų asociacija, bendradarbiaudama su Turku, Helsinkio ir Laplandijos universitetais bei teisingumo ministerija, rengia advokatų, teisėjų ir prokurorų mokymus įvairiais teisės klausimais.

Tokios institucijos kaip Europos teisės akademija galėtų tapti viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimo branduoliu.

Bendradarbiauti su universitetais visada ragino Europos Parlamentas. Komisija galėtų skatinti universitetus, teisės mokymo įstaigas ir advokatų rūmus užmegzti „žinių partnerystę“, kaip skatinama strategijoje „Europa 2020“²¹. Patirties bus galima pasisemti iš dabar vykdomo bandomojo projekto²², pagal kurį įmonės ir mokymo įstaigos kartu parengs ir pristatys naujų mokymo programų ir kursų, ieškos naujoviškų mokymo metodų ir būdų, kaip aukštojo mokslo įstaigos ir privatusis sektorius galėtų paprasčiau dalytis žiniomis.

Europos teisės instituto²³ vykdomi moksliniai projektai, skirti praktiniams aspektams, suburs mokslininkus ir praktikuojančius teisininkus. Taigi jis galėtų pasiūlyti mokymus rengiančioms įstaigoms dar nepakankamai išnagrinėtų temų, kurias reikėtų įtraukti į programas.

Europos Komisija ketina skatinti kurti daugiau viešojo ir privačiojo sektorių partnerysčių, kurios galėtų pasiūlyti naujoviškų mokymo priemonių.

Mokymo priemonių tarpusavio pripažinimas

Reikėtų sukurti sistemą, pagal kurią vienoje valstybėje narėje būtų pripažinti kitoje valstybėje narėje baigti mokymai. Pavyzdys galėtų būti Prancūzijos, Liuksemburgo ir Belgijos advokatūros – jų nariai gali dalyvauti bendruose mokymo renginiuose, kurie įskaitomi kaip privalomojo kasmetinio mokymosi užsiėmimai.

Naudojimas sukaupta patirtimi

Organizuojant teisininkų mokymą, reikėtų pasinaudoti kitų profesijų mokymuose sukaupta patirtimi ir žiniomis. Taip galima sutaupyti jėgų ir pritaikius pasinaudoti jau sukurtais kokybiškais mokymo priemonėmis.

Europos Komisija galėtų rengti metinį visų teisės profesijų atstovų susitikimą, kuriame būtų aptariamoms mokymo veiklos perspektyvos ir dalijamasi gerąja patirtimi.

5.2. Finansinės paramos teikimas

2007–2010 m. laikotarpiu Europos teisininkų mokymui tiesiogiai arba per bendrai finansuojamus projektus iš viso skirta 35,5 mln. EUR. Tai leido kasmet surengti mokymus nuo 4 000 iki 9 000 praktikuojančių teisininkų. Tačiau, atsižvelgiant į tikslinės auditorijos dydį ir būtinybę nuolat atnaujinti Europos Sąjungos *acquis* žinias, to nepakanka.

²¹ „Žinių sąjungos“ arba „partnerystės“ skatinamos 2010 m. komunikate „Inovacijų sąjunga“, vienoje iš strategijos „Europa 2020“ pavyzdinių iniciatyvų.

²² Bandomasis žinių partnerystės užmezgimo projektas.

²³ Europos teisės institutas.

Skyrus daugiau lėšų, finansuoti tinkamų projektų būtų siūloma daugiau ir stambesnių. Tai leistų padidinti mokymų dalyvių skaičių ir geriausiai pasinaudoti visų suinteresuotųjų šalių pajėgumais.

Taikydama dabartinę finansavimo programą, Komisija skatins Europos teisininkų mokymą priskirdama šią sritį **prioritetinėms** darbo programoms ir visomis įmanomomis priemonėmis **padidindama finansinę paramą**. Komisija aktyviai skatins, visų pirma skirdama **dotacijas**, rengti tam tikroms valstybėms narėms skirtus mokymus apie Europos Sąjungos *acquis* ir nacionalines teisės sistemas²⁴. Vertinant atitikimą finansavimo reikalavimams, pirmenybė bus teikiama praktinę naudą turintiems, išsamiems ir ilgalaikiams, aktyviais mokymo metodais grindžiamiems projektams, kuriais pasiekama ilgalaikių rezultatų ir pritraukiama plati tikslinė auditorija. Be to, Komisijos tarnybos rengs mokymus apie Europos Sąjungos *acquis*, kaip antai sėkmingai surengti ES aplinkosaugos teisės kursai.

Komisija taip pat siekia, kad kvietimai teikti pasiūlymus būtų nuoseklesni ir reguliariesni. Taip projektų rengėjams bus **lengviau gauti finansavimą Europos lėšomis**. Šiuo metu **Komisija svarsto, kaip galėtų paskatinti dalyvauti** Europos teisininkų mokymuose **Kroatiją²⁵, šalis kandidatės, galimas kandidatės ir kaimynines valstybes**.

Siekdama užtikrinti, kad Europos teisininkų mokymo projektai būtų aukštos kokybės ir naudingesni Europai, pirmiausia Europos Komisija finansuos mokymus pagal esamas programas.

Pagal naują daugiametę finansinę programą Europos teisininkų mokymas turėtų būti prioritetinė sritis – iki 2020 m. ketinama pasiekti, kad kasmet būtų surengiami mokymai daugiau kaip 20 000 praktikuojančių teisininkų.

6. IŠVADA

Gerinti teisininkų mokymą labai svarbu, norint sukurti žmonėms ir verslui naudingą Europos teisminę erdvę. Plėtodama jau pasiteisinusią praktiką ir pasinaudodama naujomis Lisabonos sutarties suteiktomis galimybėmis, Europos Komisija ketina pakelti Europos teisininkų mokymą į naują lygmenį.

Pagal būsimą Europos teisininkų mokymo sistemą veiks šie partneriai:

1. **Valstybės narės**. Pasinaudodamos esamų priemonių privalumais, jos skatins teisės mokymo įstaigas ir teisės profesijų atstovus rengti daugiau mokymų apie Europos Sąjungos *acquis*;
2. **Europos lygmens organizacijos**. Glaudžiau bendradarbiaudamos jos rengs daugiau mokymų ir mainų, dalyvaujant Europos profesinėms organizacijoms, mokymo įstaigoms ar ETMT;
3. **Europos Komisija**. Padidins finansinę paramą aukštos kokybės mokymo projektams, skatins steigti teisės mokymo įstaigų asociacijas ir sieks iki 2020 m.

²⁴ Bus vertinami ir notarų pasiūlymai, jei juose siūlomi mokymai skirti Europos Sąjungos *acquis* srityse, kuriose notariatai vykdo teisminę veiklą.

²⁵ 2011 m. birželio 24 d. Europos Vadovų Taryba.

užtikrinti, kad kasmet Europos lygmens mokymuose sudalyvautų 20 000 praktikuojančių teisininkų, skatinti naudoti daugiau šiuolaikinių technologijų, ypač Europos e. teisingumo portalą.

Norint užtikrinti aukščiausio lygio teisininkų mokymą, būtina tikrai Europos teismų kultūrai puoselėti, reikia labai daug nuveikti. Europos Komisija ragina visas suinteresuotąsias šalis imtis reikiamų veiksmų: skirti lėšų, laiko, didinti mokymosi motyvaciją ir priimti aiškius įsipareigojimus.

Europos Komisijos nuomone, įgyvendinus visus šiuos uždavinius, galima pasiekti, kad iki 2020 m. daugiau kaip 700 000 praktikuojančių teisininkų bent kartą sudalyvautų Europos teisininkų mokymuose ar mainuose.